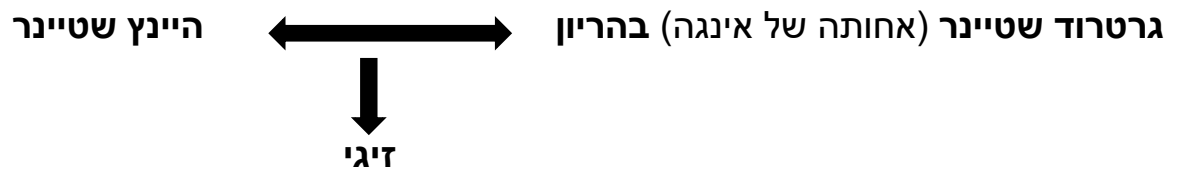
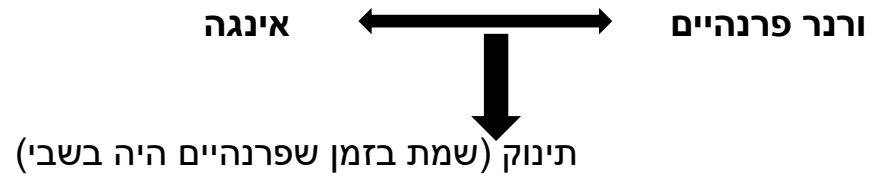

פרנהיים מאת עגנון

ערכה: איריס פלאום

תרשים הדמויות:

קרל נייס – היה בן הזוג של אינגה לפני פרנהיים. פרנהיים ראה שנקבר במפולת, מסתבר שהוא לא מת.

זמן בין שתי מלחמות עולם.
המקום – אירופה.

תבנית סיכום

הסיפור "פרנהיים" מאת עגנון עוסק בכך שבמלחמות האדם הוא הנפגע העיקרי. הסיפור עוסק בעמידה של אדם מול גורלו שנחרץ.

משמעות זו נבנית באמצעות תיאור פרנהיים הדמות המרכזית שחוזר לביתו אחרי שהיה כמה שנים בשבי בזמן מלחמת העולם הראשונה.

בסיפור מתוארים ארבעה מפגשים בהם מנסה פרנהיים להחזיר את אשתו כלומר את עולמו הישן.

מפגש ראשון (האקספוזיציה) – פרנהיים – השוערת

המשפט הפותח את הסיפור הוא "בחזרתו מצא את ביתו נעול" (מוטיב הבית) פרנהיים חוזר ומוצא את ביתו נעול בפניו.

השוערת מזלזלת בו – רמז מטרים לכך שכל שאר הדמויות תזלזלנה בו.

פרנהיים מסתובב בעיר יומיים, ביום השלישי עולה לקבר בנו.

הוא ממשכן את המתנה שקנה לאשתו וקונה כרטיס נסיעה אחד הלך ושוב – רמז מטרים לכך שאין לו סיכוי להחזיר את אשתו אליו.

מפגש שני – פרנהיים – עם אחות אשתו (גרטרוד).

היא מנומסת כלפיו אך לא שמחה לראותו. היא מגישה לו מי פטל (מוטיב מי הפטלים – מה שמסמל זלזול כלפי פרנהיים).

פרנהיים מביט לכיוון הדלת וגרטרוד ממהרת לומר שהדלת חסומה (מוטיב הדלת) במיטתו של בנה (זיגי), מהתגובה של בנה ברור שהיא משקרת, פרנהיים מבין זאת אך לא מגיב, מה שמראה על אופיו המאופק.

דרך מחשבותיה הקורא מבין שהיא בהריון בניגוד למצבם של איגה ופרנהיים שאיבדו את בנם. הקורא גם מבין דרך מחשבותיה שיש גבר בחייה של איגה והוא קרל ניס.

מפגש השלישי - פרנהיים בשטיינר (בעלה של גיסתו גרטרוד).

שטיינר (פירוש השם שטיין בגרמנית אבן) שטיינר מגלם לב של אבן שאטום לרגשות הזולת.

פרנהיים מושיט כלפי שטיינר את ידיו ללחיצת יד בעוד שטיינר מושיט לו את קצות אצבעותיו.

שטיינר מאפר לו בכוס מי הפטלים שהגישה לו גרטרוד במפגש השני, סמל לזלזול בו (מוטיב מי הפטלים) כך מודגש מצבו של פרנהיים – בודד

שטיינר אומר ישירות לפרנהיים כי העולם הישן שלו כבר לא קיים.

מספר על עברו של פרנהיים באמצעות סיפור מעשייה על בת טובים שנישאה לבחור שלא היה אמור לשאתה,

שטיינר הוא זה שאומר לו ישירות שקרל ניס חזר.

שטיינר מצד אחד מאיים על פרנהיים, אך גם מציע לו סכום כסף כדי שיוותר על איגה.

פרנהיים מתעקש לפגוש באשתו. שטיינר מייצג את הצלחת החזקים, העשירים, בעלי הבתים הם אלה שימשיכו הלאה – לשטיינר ולאשתו בן חי ובן נוסף שעומד להיוולד **בניגוד** לפרנהיים ואיגה- שטיינר לא יצא למלחמה, הוא חי ברווחה, ביתו סמוך ובטוח לכל זאת לא יזכה פרנהיים.

מפגש רביעי – פרנהיים ואשתו איגה.

איגה לא מגלה התעניינות. פרנהיים מנסה להחזיר אותה אליו.

פרנהיים מנסה לנהל אתה שיחה.

לקראת סוף השיחה פרנהיים כורע ברך בפני איגה הוא עוצם את עיניו (**מוטיב העיניים**) ומבקש ממנה להושיט לו יד כאשר הוא מזכיר לה את היום שבו הסכימה להינשא לו.

בשעה שהוא פותח את עיניו איגה עוזבת, פרנהיים פותח את עיניו ומביט, אך פתיחת העיניים **מסמלת** את הבנתו כי העולם הישן כבר לא קיים.

פרנהיים מבין גם לאחר שפתח את עיניו וראה כי איגה יצאה מהחדר כי נעליו הישנות כבר לא נוחות (**מוטיב הנעליים**) בניגוד למה שאמר לאיגה בתחילה, הנעליים הישנות **מסמלות** את העולם הישן, את החיים הקודמים של פרנהיים שאינם נוחים לו כבר.

פרנהיים משקיף על החדר וסוגר את הדלת (**מוטיב הדלת**), הפעם שלא כמו בתחילת הסיפור שאשתו סגרה בפניו את החזרה הביתה. **סגירת הדלת בסוף מסמלת שפרנהיים הבין שלא יוכל להחזיר את החיים הקודמים שלו**. הסיפור בנוי **במבנה מעגלי** פרנהיים חוזר מהשבוי הדלת נעולה לפניו, כשפרנהיים לא מבין שאין לו סיכוי להחזיר את אשתו. הסיפור נגמר בכך שהוא נועל בעצמו את הדלת אחרי שהבין כי לא יוכל להחזיר את איגה. מכאן, שפירוש שמו של פרנהיים - קרוב לבית, חזרה הביתה- מתגלה **כאירוניה** בסוף הסיפור, פרנהיים אמנם חוזר לביתו אבל לא מצליח להחזיר לעצמו את חייו הקודמים.

שאלות לדוגמה:

1. קיץ תשע"ו – בספורים רבים מאת עגנון מוצגת דמות הכבולה בדפוס התנהגות שקשה לה לחרוג ממנו. בחן קביעה זו על פי דפוס ההתנהגות של דמות מרכזית בספור של עגנון שלמדתי. האם במהלך הסיפור הדמות מצליחה בכל זאת לפרוץ את כבליה? נמק והדגם את דבריך.
2. חורף תשע"ו – ברבים מן הסיפורים של עגנון הדמויות המרכזיות או הדמויות הסובבות אותן מוצגות באור בקורת. הצג את הביקורת על הדמויות בסיפור מאת עגנון שלמדתי, והסבר כיצד הביקורת נבנית במהלך הסיפור.
3. קיץ 2014 - מעשיהן של דמויות, דבריהן, מחשבותיהן, רגשותיהן, תיאורי הסביבה ונוף, סמלים ומוטיבים הם דרכים לאפיון דמויות בסיפורים קצרים רבים. הסבר והדגם שתיים מדרכי אפיון אלה, על פי ספור קצר מאת עגנון שלמדתי.
4. קיץ 2015 – אירועים בסיפור ומפגשים בין דמויות חושפים פנים שונות באישיותה של הדמות המרכזי. הסבר והדגם קביעה זו על פי סיפור מאת עגנון שלמדתי.